

درگاه

اون بئش كونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ مایس ۳۳۸

نومرو : ۲۷

اینگجه سنه : اوجچی جلد

مُصَنَّاخَجَه

بوکونکی تورکجه

۱

غالب ددهنك «حسن وعشق» ندهكى كفتكو . سندن جلال ساهاك بيلكى درنكنده اولان صوك مناقشه قادار ، توركجه يه دائرسو لشمش بوتون فكريلى بر طرفه براقورم ؛ چونكه خلاصه سی بيله بوستونلری دولدورور . توركجه دون نه ایدی ؟ بوکون نه در ؟ يالکز بو معنی آچه چمن . توركجه نك يارين نيمی ایده چك اولان قطعی عباری بلک بو تشریحدن آکلاشایلر .

هر شیدن اوکجه ، مکتبلر منده چو چوقله اوقوتولان الفبا نك حرفلری کوز اوکجه کتیریکز . بواله باده قاج حرف وارد که آغز مندن چیغان سسلری اشارت ایدر ، بوی دوشونکیز . قیصه برمشاهددهن سوکرا حکم ایدرسکیز که بواله با تورکجه یی اصلا فاده ایده من ، چونکه تورکک هر آن سولبدیکی صدالی و صدای حرفلردن مجروددر ، فضله اوله رق وجودی بيله حس ایدمديکی حرفله دولدر . ديك که ، ايلك ماده اوله رق ، ملی الفبا من بو قدر .

بومدون الفبا بی بر طرفه براقیکز ، تورکک کندی العباسی خیالاً چیریکز . ايشته بوجیز دیککیز صبح و تام الفبا من باقارکن ، تورکجه نك بش عصر دن بری ، ناسل دیکشديکني عيان بيان کورورسکیز .

کورورسکیز که جدلر منک آغزندن چيچه امش صدالی و صدای حرفلر بزم هر آن آغز مندن چيچه بور : جملر من «ح» بی و «خ» بی آبری آبری تلفظ ایدر لر دی ، آناطولی نك بر چوق منطقه لری الاکن اوله تلفظ ایدر لر ، بزه کوره بوايکی حرف بر در . جدلر من اینجه «ل» ندر بیلر لر دی ، اولر بر تورلو «ل» تلفظ ایدر لر دی . یعنی «قارتال دال ، بال» کله لنده کی «ل» . اولر عربدن «بطال ، بقال ، حال» کله لر بی آله لر ی زمان بوقاین «ل» له آلمشله . بزعر بدن «احتمال ، اخلال» کی کله لر ی آلیرکن تورکجه ده بکی تورده یی اینجه «ل» له آلیورز . اینجه «ل» تورکجه یه اودرجه مال اولدی که بزه بر زمان باباچی اولدینی ایشیدن استانبول لور حیزنده قالیر لر .

دیک که تورکجه یه یکی حرفلر کیرمش . جملر من «ژ» حرفی بیلر لر فرنگجه ده کورسه لر بيله ، «ج» کی تلفظ ایدر لر دی ، ژ پونه «جاپون» دیر لر دی ، بز «ژ» حرفی بک طیبی اوله رق تلفظ ایدر لر دی . جملر من ، استانبولده تورده من یکی بر اینجه «آ» بی تلفظ ایدر لر دی ، حال بيله ، آناطولی وروم ایایی تورکار استانبولک بوايجه «آ» سنی نیز ایدر لر من ، «صحتی ، صحتدن ، صحتک» دیرکن «آقی ، آندن ، آنک» کی تلفظ ایدر لر . فعل بوتون بولردن داما مهم بر حرفی جملر من تلفظ ایدر لر دی . او حرف تورکجه یی چوق ده کیشد بر دی وانکار اوله ماز که کوزه لاشد بر دی ده . او حرف ده ، تورکجه نك بیه سته مؤبد ا برلشن «مد» در . جملر من نه کسره ده ، نه فچه ده نه ده ضمه ده «مدک» ک نه اولدینی بیلر لر دی . «سما» کله سیی تورکجه یه اوزمان آلمش اولر لر دی «صاما» شکنده آلیر لر دی . نته کیم اولر «چنگانه» به «چینگانه» دیر لر دی . تورکار صوکرادن بوشکاد کی کله لر ی ، فارسیده اولدینی کی ، «پروانه» ، «دیوانه» تلفظ ایدر اولدیلر ، حتی تورکجه ده «کستانه» «بلیازه» «کیازه» کی یاراندیلر . «مد» تورکجه یه اوله ددر بدن دهرینه برلشدی که یکی تورکجه یی اسکی تورکجه دن ذوق اعتبار بيله چوق آیردی . سکیز طغوز سنه اول ، تورکک اوجاغنده ، بیلکی درنکنده ادعا ایدیلور دی که تورکجه ده کی «مد» بریارم «مد» در و فارسیده کی «مد» ک عربی دکادر . اوزماندن بری بوا دعه به مارضم . تورکجه ده کی «مد» طریقی فارسیده کی «مد» قادار اوزوند و اولک عیندر . «آوازه» و «باپازه» کله لر ی اولچوده بری برندن قیل قادار فرق ایتزلر . تورکجه یه مخصوص بر «مد» بو قدر ، «مد» تورکجه نك روحه قاریشدی . جملر من مغیر کاف دیسه بر حرف تلفظ ایدر لر دی . حالا آناطولی نك بر چوق منطقه لر نده بو حرف وار . فقط مرکزه بو حرفک «ن» دن فرق قالادی .

حاصلی کورولور که تورکجه تصوفی اغتیار بيله آرتق اسکی تورکجه دکادر . بکی و تام تورکجه برالها ترتیب اینک اقتضا ایدر سه بو حرفله تشکیک ایدر بیلر :

قالین آ

اینجه آ

قالین ئی «قیر ، سیر ، بیل» دیکچون .

اینجه ئی
نه
ئو «اولون»
ئو «اولوم»
ئو «اوزوم»
ئو «اوزون» دیکچون .
به
نه
چیم
چیم
حا
دال
ری
زه
ژه
سین
شین
غین
فه
فاف
کف
قالین لام
اینجه لام
میم
نون
واو
به

بولره ماون حرفلر اوله رق لسان قرآ نك گدینه مخصوص حرفلری غلاوه اولونمالی که آیت کریمه لر وحدیت شریفلر دوغرو یازیلا بیلین .
تورکجه بمحنک پالکزالفا جهتی الک قیصه تریفله بو در .

بوی کال

